

ЛІНГВОДИДАКТИЧНІ ТЕСТИ ЯК ЗАСІБ ВИЯВЛЕННЯ У МОЛОДШИХ ШКОЛЯРІВ СТУПЕНЯ МОВНО-МОВЛЕННЕВОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Гаваза І., II курс магістратури, педагогічний факультет

Бахмат Н. В., доктор педагогічних наук, доцент

*Кам'янець-Подільський національний університет імені Івана Огієнка,
м. Кам'янець-Подільський, Україна*

Інтеграційні та економічні процеси створюють сприятливі передумови для опанування української мови. Одним із шляхів збільшення якості вивчення фольклору як народного мовного спадку є підвищення ефективності контролю знань, який сприяє виявленню якості засвоєння знань, вимірюванню її величини, якості певної оцінки. Розроблена технологічна система забезпечила отримання кінцевого результату–сформованості на достатньому рівні мовно-мовленневої компетентності молодших школярів.

Ключові слова: тестування, контроль, тестовий контроль, вправи, рівні сформованості.

Стратегічною лінією державної політики України є ідея інтенсифікації входження України до європейської спільноти. Інтеграційні та економічні процеси створюють сприятливі передумови для вдосконалення системи освіти в контексті її відповідності вимогам європейського освітнього простору.

За умови трансформації українського суспільства та формування нової парадигми освіти зростає роль опанування української мови в усіх різновидах її функціонування, зокрема підвищується значення й народного мовного спадку, що допомагає навчати й виховувати молоде покоління. Одним із шляхів збільшення якості вивчення фольклору є підвищення ефективності контролю знань, здійснення якого в навчально-виховному процесі має на меті виявити якість засвоєння знань, виміряти її величину,

дати цій якості певну оцінку. Тому контроль знань завжди був, є і буде важливою складовою частиною навчального процесу [4].

Оптимальною формою контролю має бути тестовий контроль. Грамотно складені тести можуть допомогти молодшим школярам принаймні двома способами. Перш за все, такі тести можуть допомогти у створенні позитивного ставлення до уроку. Учні будуть старатися досягти позитивних результатів, а тести відповідного рівня складності додадуть їм впевненості у власних знаннях і вкажуть на те, над чим ще потрібно працювати.

У психолого-педагогічних дослідженнях тести виступають як «нормовані за часом виконання й складністю набори завдань, що використовуються для порівняльного аналізу групових та індивідуальних особливостей школярів» [2].

Основна відмінна риса тесту від, наприклад, традиційної контрольної роботи полягає в тому, що він завжди передбачає вимір. Тому оцінка, яка виставляється за підсумками тестування, є більш об'єктивною і незалежною від можливого суб'єктивізму вчителя, ніж оцінка за виконання традиційної самостійної чи контрольної роботи, яка завжди суб'єктивна, оскільки базується на враженнях педагога, не завжди відокремлених від його особистих симпатій чи антипатій по відношенню до того чи іншого учня. Науково обґрунтоване й методично грамотно організоване тестування дозволить вчителю осягнути, настільки важливий зворотній зв'язок, який забезпечує управління навчальним процесом, і буде сприяти, таким чином, підвищенню ефективності вивчення української мови [1], [3], [5], [7].

Науковці досліджували проблему розробки тестів та їх застосування в практиці навчання мов. У навчанні мов застосовується лінгводидактичне тестування. Лінгводидактичний тест – це підготовлений у відповідності з певними вимогами комплекс завдань, який пройшов попереднє випробовування з ціллю визначення його показників якості і який дозволяє виявити у тестованих ступінь їх мовної (лінгвістичної) та/або мовленнєвої

(комунікативної) компетенції і результати якого піддаються певній оцінці за попередньо встановленими критеріями [3, с. 6].

Відповідно до основних видів контролю (поточний, тематичний, рубіжний, підсумковий) виділяють і види тестового контролю, або види тестування: поточне, тематичне, рубіжне, підсумкове.

Розроблена в дослідженні технологічна система, що базується на сучасних концептуальних положеннях у галузі психології, психолінгвістики, методики, і реалізована в ході експериментального навчання, була тим дидактичним інструментарієм, який у повній мірі забезпечив кінцевий результат нашого дослідження – сформованість на достатньому рівні мовно-мовленнєвої компетентності учнів.

У процесі реалізації розробленої технології формування мовно-мовленнєвої компетентності засобами лінгводидактичних тестів молодші школярі виконували низку контрольних тестів, які склалися з двох частин: 1. «Як не любить той край», «Іменник» – 12 тестових завдань; «Як не любить той край», «Дієслово» – 12 тестових завдань.

Для кожної вправи було визначено максимальну кількість балів залежно від характеру завдань. За підсумками виконання завдань до вправ були визначені рівні сформованості мовно-мовленнєвої компетентності учнів контрольної та експериментальної груп у залежності від кількості набраних балів. Характеристика рівня її сформованості (високий, середній, низький, незадовільний) у відсотковому відношенні визначалася відповідно до кількості набраних балів у виконанні вправ і з використанням шкали ранжирування результатів тестових завдань: завдання виконано від 85% до 100% – високий рівень ; завдання виконано від 70% до 84% – середній рівень; завдання виконано від 50% до 69% – низький рівень; завдання виконано від 50% і нижче – незадовільний рівень.

Результати виконання тестових завдань також показали різний рівень сформованості мовно-мовленнєвої компетентності учнів контрольного та експериментального класів.

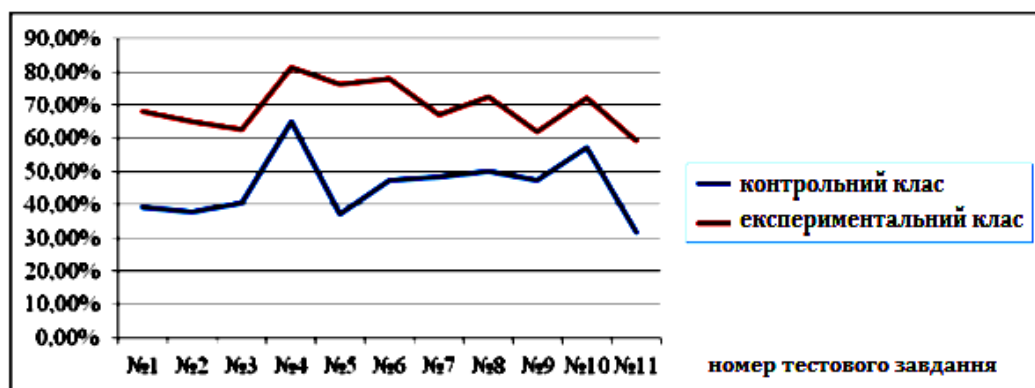

Рис. Динаміка виконання тестових завдань учнями контрольного та експериментального класу

Аналіз табличних даних і результатів, відображених на рисунку показав, що найбільш важкими як для учнів контрольного класу, так і для учнів експериментального класу були завдання на рівні тексту (№1, 2, 3, 5, 11), а високі результати продемонстрували молодші школярі при виконанні завдань №4 і №10. Загальна картина свідчить про високий рівень мовно-мовленнєвої компетентності молодших школярів експериментальної групи.

Спеціально організована технологія навчання, побудована на інтегрованій основі, що включала систему вправ (завдань) мовно-мовленнєвої спрямованості, показала, що учні експериментального класу: успішно справилися із завданнями словникової-лексичної роботи з текстом; без труднощів позначали тему й основну думку тексту; чітко визначали основні частини тексту (структуру) і грамотно створювали план; осмислено висловлювали короткий зміст тексту; вміло будували власні висловлювання, що стосувалися характеристики героя та його вчинків; вступали у взаємодію один з одним, обговорювали події, вчинки героїв, висловлювали свою точку зору з того чи іншого питання, розігрували діалоги.

Отже, тести, що застосовувалися в процесі формування мовно-мовленнєвої компетентності, можна віднести до лінгводидактичних, оскільки вони становлять комплекс завдань, який дозволяє виявити у тестованих ступінь їх літературознавчої та комунікативної компетентності і результати якого піддаються певній оцінці за попередньо встановленими критеріями.

Найбільш вживаними у процесі формування цього виду компетентності визначаємо поточні та тематичні тестові завдання.

Створення системи лінгводидактичних тестових завдань є вирішальним моментом при конструюванні ефективних тестів, тому питання щодо технології розробки тестових завдань та їх вправдження в навчання освітньої галузі «Мови і література» є актуальним.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Аванесов В. С. Форма тестовых заданий : учебное пособие для учителей школ, лицеев, преподавателей вузов и колледжей / В. С. Аванесов ; 2 изд., переработанное и расширенное. – Москва .: «Центр тестирования», 2005. – 156 с.
2. Анастаси А. Психологическое тестирование / А. Анастаси, С. Урбина – СПб : Питер, 2005. – 688 с.
3. Коккота В. А. Лингводидактическое тестирование : [науч.-теор. пособие] / В.А. Коккота. – Москва : Высш. школа, 1989. – 352 с.
4. Максименко Л.О. Критерії відбору фахових автентичних аудіотекстів для навчання діалогічного мовлення студентів нефілологічних вищих навчальних закладів / Л.О. Максименко // Вісник ЛДУ БЖД. – № 4, 2010. – С. 151 – 157.
5. Методология исследования механизма оценивания новых результатов образовательного процесса: монография / Под. ред. А. А. Орлова. – 2-е изд., стер. – М.-Берлин: Директ-Медиа, 2016. – 180 с.
6. Навчальні програми для початкової школи [Електронний ресурс] // Офіційний сайт МОН України. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>. – Назва з екрану.
7. Переверзев В. Ю. Технология разработки тестовых заданий : справочное руководство / В. Ю. Переверзев. – Москва Е-Медиа, 2005. – 265 с.